

Het Duinzigt Anti-Pestbeleid

Beleid om te komen tot een veilig en positief schoolklimaat

Schooljaar 2019-2020

1. Vooraf

Duinzicht is een plaats waar dagelijks honderden leerlingen, tientallen medewerkers en regelmatig ook ouders/verzorgers samenkomen. Samen vormen we een 'leef- en werkgemeenschap' waarin iedereen zichzelf kan zijn en accepteert dat dit ook voor anderen geldt. Uit de jaarlijkse tevredenheidsonderzoeken blijkt dat we daar goed in slagen ([Scholen op de kaart](#)). Leerlingen voelen zich veilig en geven aan dat er nauwelijks wordt gepest. En als het dan toch een keer gebeurt, zeggen ze dat het goed wordt aangepakt en opgelost. Kennelijk doen we iets goed zonder daar altijd bewust van te zijn.

Tegelijkertijd zien we dat de huidige tijd voor leerlingen een stuk ingewikkelder is dan 10-20 jaar geleden en dat zij dankzij sociale media voortdurend met elkaar in contact zijn. Het is daarom goed om stil te staan bij de vraag hoe we willen dat onze leerlingen met elkaar omgaan en dat vast te leggen in een nieuw Anti-pestbeleid; om ons te realiseren wat we waardevol vinden, en als leidraad van ons handelen.

Het Anti-pestbeleid beschrijft wat we onder pesten verstaan, wat we doen om het te voorkomen en hoe we handelen als het toch gebeurt. Behalve een beschrijving en een spoorboekje moet het ook gezien worden als een intentieverklaring. Met het ondertekenen (en het jaarlijks bekrachtigen) van het Anti-pestbeleid door de ouder- en personeelsgeleding van de MR, de directie en de teamleiders spreken betrokkenen zich uit om zich in te spannen en samen te werken vóór een veilige school en tegen pesten.

Het Anti-Pestbeleid is onderdeel van het Schoolveiligheidsplan en kan niet losgezien worden van andere relevante documenten zoals het Leerlingenstatuut en het Protocol sociale media leerlingen. Het is tot stand gekomen met de inzet en inbreng van een groot aantal collega's. De coördinatie voor het Anti-pestbeleid is (met ingang van schooljaar 18-19) belegd bij de zorgcoördinator van de school mw. Minnema. Het wettelijk verplichte 'aanspreekpunt voor pesten' is dhr. Van Boven.

2. Definitie

Als het gaat om pesten lopen feiten en belevingen wel eens door elkaar. Daarom is het goed om eerst vast te stellen wat we onder pesten verstaan, hoe het gebeurt, wie erbij betrokken zijn en wat gevolgen kunnen zijn.

2.1. Plagen, pesten en digipesten

Op school komen leerlingen elkaar bijna dagelijks tegen, in de klas en daarbuiten. Zij zoeken daarbij contact, gaan met elkaar in gesprek, dagen elkaar uit en maken onderling grapjes. Zolang het bij dit laatste niet steeds dezelfde leerling is en persoonlijke grenzen niet worden overschreden, spreken we van (onschuldig) 'plagen'. Leerlingen gaan daarbij ook wel eens in de fout. Wat als plagen bedoeld was, wordt als pesten ervaren. Deze situaties worden veelal door de betrokken leerlingen zelf of na tussenkomst van een medewerker opgelost.

Ernstiger is het wanneer steeds dezelfde leerling regelmatig negatief bejegend wordt. In dat geval spreken we van 'pesten'. Het Anti-pestbeleid wil in die situaties voorzien, want pesten kan voor leerlingen op korte en lange termijn ingrijpende gevolgen hebben.

Pesten ontstaat vaak in de fase waarin een groep nog gevormd moet worden en leerlingen zich (nog) niet veilig voelen. Het kan op veel verschillende manieren gebeuren: van schelden, belachelijk maken en met bijnamen aanspreken tot lichamelijk lastig vallen, spullen afpakken en buiten sluiten. Sinds sociale media als Instagram en WhatsApp in het leven van leerlingen een prominente plaats innemen, zijn er nieuwe vormen van pesten bijgekomen: het digipesten', waaronder hacken en stalken.

Bij pesten zijn er verschillende groepen/personen te onderscheiden: de dader (de pester en de meelopers), het slachtoffer (de gepeste) en de omstanders (de stille getuigen). Iedere leerling weet dat pesten niet oké is. Daarom gebeurt het vrijwel altijd in de anonimiteit (van de groep) en buiten het gezichtsveld van school en ouders/verzorgers, bijvoorbeeld op plekken waar geen toezicht is of in de groepsapp van de klas.

2.2 Offline en online

Tot nu toe hanteerden wij naast ons Anti-pestbeleid een apart stappenplan voor digipesten. Echter, steeds vaker zien we dat opmerkingen en gedragingen in de echte wereld (offline) niet meer los te zien zijn van wat er in de digitale wereld (online) gebeurt en andersom. In het sociale leven van leerlingen zijn beide werelden innig met elkaar verweven.

Digipesten verdient echter nog steeds speciale aandacht omdat de anonimiteit waarin de pester handelt groter is, net als de consequenties voor het slachtoffer. Digipesten, zoals het sturen van haatmail of het verspreiden van ongewenste of bewerkte beelden hebben een grote impact. De reikwijdte en de snelheid waarmee berichten en beelden via het internet worden verspreid is enorm. Bovendien kunnen berichten en beelden vaak niet meer worden gewist.

2.3 School, ouders/verzorgers en politie

De primaire verantwoordelijkheid voor de opvoeding van onze leerlingen ligt bij hun ouders/verzorgers. Zij begeleiden hun kind in zijn/haar sociale ontwikkeling, inclusief het omgaan met plagen en pesten. We zien hier echter ook een pedagogische taak voor de school. Want school is bij uitstek een plek waar leerlingen in veiligheid moeten kunnen leren; ook van hun fouten. Daarom is bij voorkomend pestgedrag onze eerste insteek uitleggen en bewust maken. Als dat niet toereikend is, zullen we begeleiding inschakelen en kan er uiteindelijk ook een straf worden opgelegd.

In sommige gevallen kan het voor zowel de pestende als de gepeste leerling wenselijk zijn begeleiding te zoeken. Met name ouders/verzorgers van leerlingen die gepest worden, kunnen hier moeite mee hebben. Zij vinden gewoon dat het pesten moet stoppen. Echter een gepest kind wil zich niet alleen veilig voelen maar ook geaccepteerd worden. Daar kan

begeleiding of een training aan bijdragen. Ook voor ouders/verzorgers van een pestende leerling kan de boodschap dat hun kind wellicht begeleiding nodig heeft, een lastige zijn. In een aantal situaties heeft pesten ook een strafrechtelijke kant, bijvoorbeeld wanneer er sprake is van smaadschrift, schade of lichamelijke letsel. In deze gevallen kan de school ouders/verzorgers adviseren aangifte te doen. De school doet in voorkomende gevallen zelf geen aangifte, behalve wanneer het tegen (medewerkers van) de school gericht is. Bij ernstige vormen van pesten zal van geval tot geval beoordeeld worden of contact met de politie wenselijk of noodzakelijk is.

3. Vijfsporenaanpak

Pesten is onacceptabel en vraagt om een duidelijke en krachtige reactie wanneer het zich voordoet. Want een sociaal klimaat waarin gepest wordt, is niet alleen schadelijk voor individuele leerlingen, maar raakt uiteindelijk iedereen. Voor het Duinzigt Anti-pestbeleid hebben we ons laten inspireren door het 'Nationaal Onderwijsprotocol tegen Pesten', dat uitgaat van de zogenaamde 'vijfsporenaanpak'. Deze aanpak richt zich op alle bij het pesten betrokken partijen en bestaat uit de volgende vijf sporen:

1. School, ouders/verzorgers en leerlingen spreken uit dat pesten onacceptabel is en zijn bereid samen te werken om pesten te voorkomen en aan te pakken.
2. School zorgt voor een veilig, sociaal klimaat.
3. School ontplooit preventieve (les)activiteiten om pesten te voorkomen.
4. Medewerkers zijn in staat om pesten te signaleren.
5. School heeft een integrale aanpak om pesten aan te pakken.

De eerste drie sporen richten zich op preventie en moeten er toe bijdragen dat pestgedrag wordt voorkomen. Het vierde spoor betreft het signaleren van pesten en het vijfde een stappenplan voor het aanpakken ervan.

3.1 Preventie

Pesten voorkomen en oplossen begint met het erkennen van het probleem. Met het ondertekenen van het Duinzigt Anti-pestbeleid nemen ouders/verzorgers, medewerkers en schoolleiding stelling tegen pesten en spreken uit samen te willen werken om pesten te voorkomen en aan te pakken. Deze 'symbolische handeling' zal jaarlijks worden herhaald. Uit iedere klas zal één leerling namens de klas de Duinzigt-leefregels ondertekenen. Deze leefregels zijn op verschillende plekken in de school duidelijk zichtbaar aanwezig. Deze intentieverklaring aan het begin van ieder schooljaar vormt het **eerste spoor** van het Anti-pestbeleid.

Het **tweede spoor**, en wellicht de belangrijkste om pesten te voorkomen, is te zorgen voor een veilig sociaal klimaat. Door te (blijven) investeren in de relatie met leerlingen zullen zij zich gezien en gekend voelen en zich niet anoniem wanen. Een leerling, die weet dat er op hem gelet wordt, zal zich geremd voelen onwenselijk gedrag te vertonen. Andersom zal een leerling, die goed contact heeft met zijn mentor en/of andere medewerkers eerder melden dat er in de klas of op school gepest wordt.

Bij investeren in de relatie met leerlingen horen ook korte lijnen met ouders/verzorgers. Omdat plagen en pesten op school tegenwoordig in veel gevallen verbonden is met wat leerlingen buiten schooltijd en online doen, zullen school en ouders/verzorgers samen moeten optrekken. Als voor leerlingen duidelijk is dat ouders/verzorgers en school elkaar makkelijk weten te vinden, zal dat de ruimte waarin pesten kan ontstaan verkleinen.

Het **derde spoor** van het Duinzigt Anti-pestbeleid bestaat uit verschillende lesactiviteiten gericht op preventie. De vier belangrijkste zijn:

* Introductie: Na iedere zomer verandert de samenstelling van de klas en stromen er nieuwe leerlingen in. Dat betekent dat leerlingen de gelegenheid moeten krijgen om elkaar (beter) te leren kennen. Deze kennismaking is in klas 1 het meest uitgebreid met een introductiedag, een poldersportdag en een feest. Ook in klas 2 en 3 is er een teambuildingsdag.

* Begeleidingslessen: Na iedere zomer begint ook het proces van groepsvorming opnieuw. Vandaar dat hier in de begeleidingslessen aandacht aan geschonken wordt, waarbij het accent ligt op klas 1 en 2. Wat groepsvorming in klas 3 anders maakt is dat leerlingen niet alleen in stamgroepen, maar ook in clustergroepen les volgen. Maar ook in deze groepen spelen groepsprocessen een rol en is het zaak dat er een positieve sfeer ontstaat. In klas 4 is er wel aandacht voor kennismaking, maar minder voor groepsvorming omdat leerlingen op deze leeftijd voldoende gevormd zijn om in een groep te functioneren.

* Mentoraat: Mentoren bespreken aan het begin van het schooljaar de algemene schoolregels- en afspraken. Daarnaast stellen zij met de klas regels op over hoe de leerlingen met elkaar willen omgaan. Deze regels zijn zo geformuleerd dat ze zowel offline als online van toepassing zijn. Het onderling plagen en pesten wordt hierbij expliciet genoemd en onderscheiden. Tevens bespreekt de mentor met de klas het Anti-pestbeleid en wordt duidelijk gesteld dat pesten altijd gemeld moet worden. De mentor legt uit dat het melden van pesten geen klikken maar helpen is.

* Sociale vorming: In leerjaar 1 volgen alle leerlingen een half jaar het vak Sociale Vorming. Het motto van deze lessen is "ik ben oké, jij bent oké". Sociale Vorming beoogt enerzijds het versterken van de sociale vaardigheden en het zelfvertrouwen van individuele leerlingen en wil anderzijds een bijdrage leveren aan het realiseren van een positieve groep.

3.2. Signalering

Als er ondanks alle preventieve maatregelen toch leerlingen gepest (dreigen te) worden, is het belangrijk de signalen in een vroeg stadium te onderkennen. Dit is het **vierde spoor**. School, ouders/verzorgers en leerlingen zullen in voorkomende gevallen moeten inschatten of een opmerking of gedraging onschuldig plagen is of op minder onschuldig pesten duidt. In die zin heeft iedereen, die bij de school betrokken is een signalerende rol.

Wanneer een medewerker van de school pesten waarneemt of redenen heeft om pesten te vermoeden, wordt er van hem/haar verwacht hier adequaat op te reageren en onderstaand stappenplan (vijfde spoor) in gang te zetten.

Wanneer ouders/verzorgers merken dat hun kind niet meer naar school wil of thuis niet meer over school vertelt, slechtere resultaten haalt dan voorheen of regelmatig hoofd- of buikpijn heeft, zou dit kunnen duiden op pesten. Uiteraard kunnen deze signalen er ook op wijzen dat een kind om een andere reden niet goed in zijn vel zit. In beide gevallen is het van belang om met de mentor in contact te treden.

In de dagelijkse begeleiding is de mentor voor leerlingen en ouders/verzorgers het eerste aanspreekpunt, ook in situaties waarbij er sprake is van pesten. Als dit om de een of andere reden niet wenselijk of mogelijk is, heeft de school een 'aanspreekpunt voor pesten' waar leerlingen en ouders/verzorgers pesten kunnen melden. Op Duinzigt is dat dhr. Van Boven.

3.3 Aanpak

Wanneer er sprake is van (een vermoeden van) pesten, zal de school handelen volgens een vast stappenplan, waarbij mentor, teamleider, leerlingencoach en directie ieder een eigen rol vervullen, het **vijfde spoor**. We onderscheiden drie niveaus van ingrijpen: opvoeden, begeleiden en straffen.

Niveau 1 – Opvoeden (mentor)

Wanneer er sprake is van pestgedrag zegt dat vaak iets over de sociale vaardigheden van de betrokken leerlingen en/of het gevoel van veiligheid in de groep. Daarom zullen we bij pestgevallen dan ook in eerste instantie kiezen voor een pedagogische benadering, oftewel het gesprek. Nadat de mentor op de hoogte is gebracht van het pestgedrag, zal hij/zij bepalen of hij/zij het pestgedrag zelf afhandelt volgens onderstaande stappen, of dat hij/zij daarbij de hulp van de teamleider inschakelt. De hulp kan bestaan uit het geven van advies of het besluit om onderstaande stappen samen uit te voeren.

- Er is een gesprek met pester en gepeste (apart en eventueel ook samen)
- Met de gepeste leerling wordt besproken of het na dit gesprek voor hem/haar voldoende is opgelost
- Met pester wordt besproken wat hij/zij moet doen om 'de schade te herstellen' en 'er weer bij te horen'
- Met pester wordt het vervolgtraject besproken bij herhaling
- Mentor informeert ouders/verzorgers (pester en gepeste leerling)
- Mentor zet verslag in SOM (pester en gepeste leerling)

Niveau 2 – Begeleiden (teamleider)

Als het pestgedrag doorgaat of als er sprake is van een ernstige vorm van pesten, dan is er veelal meer aan de hand. In zo'n geval zal niet-vrijblijvende begeleiding worden gestart. We spreken in dit verband over 'herstelacties' omdat dit woord duidelijk laat zien dat er door het pesten iets kapot gemaakt is dat hersteld moet worden. Herstelacties kunnen zich zowel richten op de pestende en de gepeste leerling als op de groep.

In deze situatie is er overleg tussen mentor en teamleider. Van geval tot geval wordt bekeken wie welke gesprekken voert. Het is de teamleider die alle onderstaande stappen coördineert. Bij complexe pestgevallen schakelt hij/zij daarbij de hulp van de directie in.

- Er is een gesprek met de gepeste leerling en zijn/haar ouders/verzorgers
- Er is een gesprek met de pester en zijn/haar ouders/verzorgers
- Pester en gepeste leerling kunnen verwezen worden naar de leerlingencoach, die onderzoekt wat de leerling nodig heeft
- Leerlingencoach bespreekt met de teamleider welke herstelacties moeten worden ingezet op individueel en/of groepsniveau (o.a. support-group)
- Met pester wordt het vervolgtraject besproken bij herhaling
- Teamleider zet een verslag in SOM

Niveau 3 – Sancties (directie):

Als ondanks alle inspanningen het pesten toch doorgaat of als er sprake is van strafbare feiten, zullen er sancties worden opgelegd. Voor iedereen moet duidelijk zijn dat er voor volhardende 'pestkoppen' op Duinzigt geen plaats is. In deze situaties zal de directie nagaan of er in het voortraject gehandeld is volgens het stappenplan en kan de volgende vervolgstappen zetten.

- Interne en externe schorsing en uiteindelijk verwijdering
- Wanneer er sprake is van schade, smaadschrift etc. kan politie worden ingeschakeld.

Tot slot

Het Duinzigt Anti-Pestbeleid is gedurende schooljaar 2017-2018 met de inbreng van velen tot stand gekomen. De landelijk veel gebruikte Vijfsporenaanpak hebben we als leidraad genomen, maar steeds bij ieder spoor op eigen wijze ingevuld. Het is ons nadrukkelijke streven om er een 'levend document' van te maken, dat jaarlijks geëvalueerd en opnieuw bekrachtigd wordt.

Ondertekening

Ouders/verzorgers, medewerkers en schoolleiding nemen stelling tegen pesten en spreken uit samen te willen werken om pesten te voorkomen en aan te pakken.

Oegstgeest, 1 juli 2019

Namens Oudergeleding MR:

Naam:

Handtekening:

Namens Personeelsgeleding MR:

Naam:

Handtekening:

Namens directie en teamleiders:

Naam:

Handtekening: